WIKIPEDIA

Arhintinap runasimin

Arhintinap runasimin nisqaqa Arhintinap chinchanpi rimasqa qhichwa simi k'iti rimaymi, Santiago del Estero wamanipi rimasqa. Kastilla simip ancha chikichasqan k'iti rimaymi.

Kaypim wakillan Arhintinap runasiminpa siminkunaqa wak runasimi k'iti rimaykunap hina kaq siminwan:

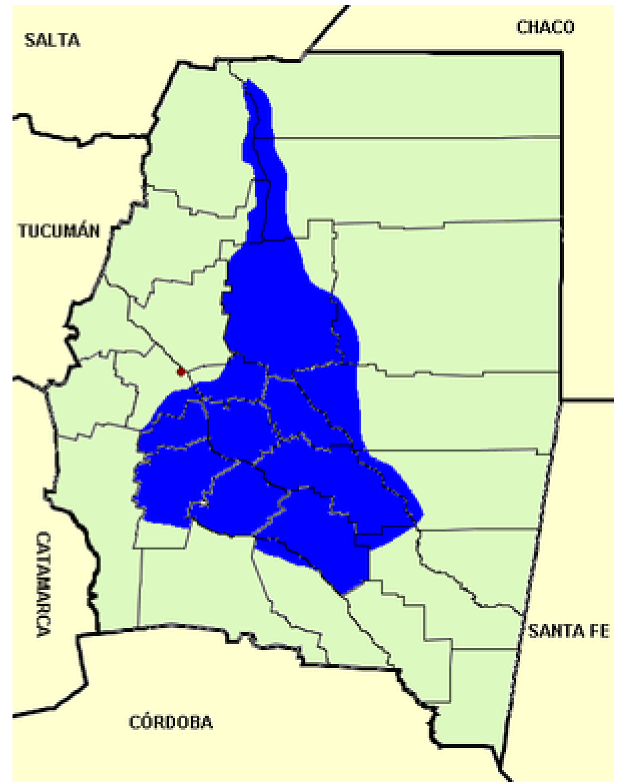
Urin runasimi	Arhintinap runasimin	Ayakuchu Chanka runasimi	Qusqu-Qullaw runasimi
llamk'ay	llamkay	llamkay	llank'ay
p'unchaw	punchaw	punchaw	p'unchay
qamkunap	qamkunap	qamkunap	qankunaq
upyay	upyay	upyay	ukyay
ñuqanchik	nuqanchis	ñuqanchik	nuqanchis
ñutqhu	ñutqu	ñutqu	ñusqhu
wawqi	wawqi	wawqi	wayqi
allqu	allqu	allqu	alqu
llamt'a, yamt'a	yanta	yanta	llant'a
yaykuy	yaykuy	yaykuy	haykuy, Buliwyapi: yaykuy
wichq'ay	wichkay	wichqay	wisq'ay
kimsa	kimsa	kimsa	kinsa
kichka	kichka	kichka	kiska; Buliwyapi: khishka
pampa	pampa	pampa	panpa
uhuy	uhuy	uhuy	uhuy
mutkhiy	mutkiy	mutkiy	muskhiy
unu, yaku	yaku, unu	yaku, unu	unu, yaku
huk	suk	huk	huk
-pti-	-pti-	-pti-	-qti-
-chka-	-chka-	-chka-	-sha-, -ska-, -sya-, -sa-, -chha-, -sqa-
-chik	-chis	-chik	-chis
-mi/-m	-mi/-m	-mi/-m	-mi/-n
-pa/-p	-pa/-p	-pa/-p	-pa/-q
-chá/-ch	-chá/-ch	-chá/-ch	-chá/-s

Kay simikunaqa Arhintinap runasiminpa Ayakuchu Chanka runasimiman kuska kayninta rikuchiwanchik.

Hamawt'a Domingo Bravo ancha allinta Arhintinap runasiminmanta qillqan kay liwrupi: «El quichua santiagueño. Reducto idiomático argentino» (Tucumán, 1956). Kay hamawt'a runasimip allin-rimay-yachayninmanta qillqan. Paypa liwrunpi runasimimanta kastilla simiman t'ikraq simi-pirwa kachkan suqta waranqa qhichwa simiwan. Hamawt'a Domingo Bravo kastilla simimanta runasimiman t'ikraq simi-pirwata 1977 watapi qillqarqan.

Hamawt'a Emilio Christensen-pas Arhintinap runasiminmanta qillqan paypa Buenos Aires llaqtapi 1970 watapi lluqsisqa liwrunpi: «El quichua santiagueño: Lengua supérstite del Tucumán incaico». Ichaqa ñawpaq aswan allin Arhintinap runasiminmanta qillqaqqa hamawt'a Sergio Grigórieff-mi. Kay rusu sutiyuq hamawt'a Buenos Aires llaqtapi 1935 watapi lluqsisqa liwruta qillqarqan: «Compendio del idioma quichua: 1. Gramática. 2. Diccionario quichua-castellano. 3. Paradigmas del verbo (tablas). Con notas detalladas sobre las particularidades del idioma en Santiago del Estero». Kay liwrunpi hamawt'a Sergio Grigórieff yaqa 60 wata hamawt'a Rodolfo Cerrón Palominomanta ñawpaqmi «urin runasimi»-hina qillqan.

Kichwa (Arhintinap runasimin)	
Kaypi rimasqa:	Arhintina (Santiago del Estero)
Suyukuna:	{{{zona}}}
Rimaqkuna: • Mama rimay: • Hukkuna:	60.000-102.000 • mana riqsisqa • mana riqsisqa
Ñiqi:	{{{rank}}} (http://www.davidpbrown.co.uk/help/top-100-languages-by-population.html)
Rimaykunap ayllun:	Qhichwa Wamp'uy rimay Urin qhichwa simi **Arhintinap runasimin**
Tukri simi:	
Kay mama llaqtakunapi:	Manam tukrichu
Kaypa kamachisqan:	Manam kamachisqachu
Tuyrukuna	
ISO 639-1	qu
ISO 639-2	que
ISO 639-3	que (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=que)
SIL	qus (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=qus)

Maypim Arhintinap runasiminta rimachkanku

Kaytapas qhaway:
Rimay - Rimaykunap ayllun - Katiguriya:Rimay